

Lihkadeami ávžžuhus áhpehisvuoda áigge

Lihkadeapmi buktá buori miela, go leat áhpeheapmen.
Dát ávžžuhus muitala,
man ollu lea buorre lihkadit vahkus.
Ávžžuhus heive nissoniidda, geain lea dábálaš áhpehisvuolta.

Sáhtát lihkadit árgabeaivvis mángga láchkai

Go lihkadat jeavddalaččat

- du miella bissu virkojin
- du álššat buorránit ja ceavzzát buorebut áhpehisvuodas
- du deaddu ii lassán liiggás ollu
- dus lea uhcit riska buohccát áhpehisvuodadiabetesii
- du gorut áhpáiduvvá riegádahttimis buorebut

Lihkadeapmi ii leat vahágahte vávvá.

Lihkat geahppasit nu dávjá go vejolaš

Juohke lávki lea dehálaš.

Daga ruovttubargguid ja eará dábálaš doaimmaid.

Vácce gávpái ja lihkat olgun earáiguin.

Ále čohkká nu ollu ja doala bottuid

Lihkat gaskkohagaid, go čohkkát dahje leat ovttá sajis.

Doala bottu: čuoččil, njulge čielggi ja lihkat.

Čuoččo, go hálat telefavnas.

Ásat dihtorii muittuhusa doallat bottuid.

Leage gaskkohagaid almmá telefavnna, internehta ja televišuvnna haga.

Bottut buoridit varrajohtima ja virkkosmahttet du goruda.

Oađe doarvái

Lea dehálaš oađđit doarvái,

vai veaját lihkadit.

Go olmmoš oađđá, gorut ja miella vuoiñjastit.

Guldal iežat goruda.

Oađe beaivenahkáriid ja vuoiñjas, go leat váiban.

Man ollu galggašii lihkadit?

Lášmadis lihcadeapmi

Lihkat lášmadit ainjuo

2 diimmu 30 minuhta vahkus.

Juoge lihcadeami unnimustá 3 sierra beaivái.

Lihcadeapmi lea lášmat, go lahaštuvat, muhto nagodat liikká hállat.

Sáhtát ovdamearkka dihtii vázzit lášmadit.

LASSIN

Deahkkegivrodad ja dáiddut

Ovddit givrodaga ja dássedeattu

ainjuo 2 geardde vahkus.

Lihkat mánggabealagit.

Sáhtát ovdamearkka dihtii hárhallat álšasáles

dahje lášmmohallat,

dánsut dahje dahkat šilljobarguid.

Mot gánnáha lihkadit?

Guldal iežat goruda, go lihkadat.

Jus ovdamearkka dihtii du čielgi lea bávvčas,

lihkat ráfálaččat.

Jus it leat lihkanan jeavddalaččat ovdal áhpehisvuoda

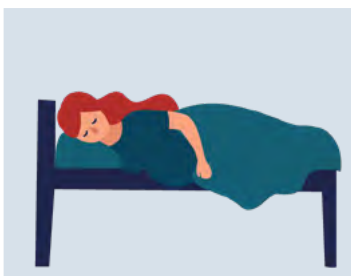
- Lihkat álggus ráfálaččat ja vehá áigge hávális.
- Lihkat eanet ja lasit beavttu vehážiid mielde.
- Sáhtát ovdamearkka dihtii vázzit, vázzit soppiiguin, vuojadit ja mannat čáhceviehkamii.

Jus leat lihkanan jeavddalaččat juo ovdal áhpehisvuoda

- Sáhtát joatkit geahppa ja lášmadis lihcadeami seammá láhkai go ovdal.
- Geahpet lihcadeami dan mielde, mot veaját.
- Ságastala doaktáriin, jus háliidat hárhallat garra beavttuin dahje gilvvohallat valáštallamis.

Lihkadeami ávžžuhus áhpehisvuoda áigge

Tabealla muitala, man ollu vahkus lea buorre lihkadiť.

Oadđin:
doarvái

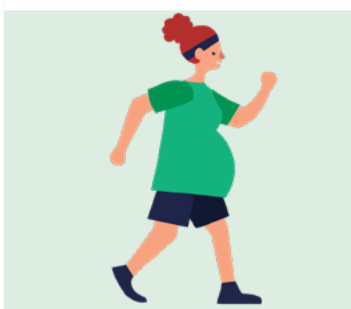
Lihkat nu ollu go veaját, iežat veaju mielde

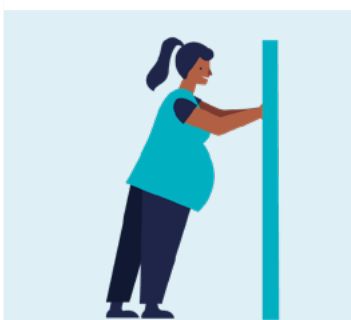
Ále leat guhká ovttá sajis:
álo go sáhtát

Geahppa lihkadeapmi:
nu dávjá go vejolaš

Lášmadis lihkadeapmi:
ainjuo 2 diimmu 30 minuhta vahkus

**Deahkkegivrodát
ja dássedeaddu:**
ainjuo 2 geardde vahkus

Muitte dáid áššiid, go lihkadat:

- Juga doarvá, go lihkadat.
- Liggehala ovdal go lihkadat.
Sáhtát ovdamearkka dihtii vázzit ja lihkadallat gieđaid.
- Lášmmodahttal loahpas nu,
ahte vuoignan ja váibmorávkin dássánit.

Garvve dáid:

- Ále velohala sealggálassii, jus das bohtá illáveadju.
- Ále hárvjehala čoavjedeikkiid, jus eahpidat,
ahte du čoavjedeahkit leat sierranan.
Sierraneapmi mearkkaša, ahte njulges čoavjedeahkit
leat sirdášuvvan guhkkelabbui nuppiineaset.
Jeara rávvagiid rávvehagas.
- Ále hárvjehala šlájaid, main časkojuvvo,
beaškehuvvo oktii ja sirdásuvvo jođánit nuppi guvlui
ovdamearkka dihtii boksen, spábbačiekčan ja jiekņaskearru).
- Ále hárvjehala šlájaid, mas sáhttá snuittet dahje gahččat
(ovdamearkka dihtii čierastallan ja riiden).
- Ále lihkat, jus áibmu lea báhkas ja lavttis.
- Ále lihkat alla váriin, gos lea unnán oksygena áimmus.
- Ále buovčča buokčanrusttegiiguin.

Heaitte lihcadeamis ja riŋge rávvehakkii, jus fuomášat dáid áššiid:

- bávččas rattis
- lahpaštuvat vaikko leat sajistat
- dahjege vuoignan orru váttis
- čárvestagat, mat leat jeavddalaččat ja bákčasat
- vardin cinneráiggis
- oaivejorggis, mii ii noga vaikko vuoignastat
- garra oaivebávččas
- bávččas ja bohtaneapmi váhkás dahjege vuolleváhká maŋjeoasis

Muital rávvehagas maddái,
jus dus leat eará čuolmmat dahje váivvit.
Ságastallet ovttas,
mot sáhtát joatkit lihcadeami.

Lihkat iežat vugiin, juohke beaivve.